

Julkaisuvapaa ma 5.5.2025

Pakko sanoa! -festivaali kuljettaa kokijoitaan pohjoisen maisemissa

Hannu-Pekka Björkman tulkitsee Reidar Särestöniemeä ja kirjailija Rosa Liksomia kuullaan yleisökeskustelussa

Pakko sanoa! -festivaalin 26.–28. syyskuuta 2025 teemana on *Pohjoinen*.

Ohjelmisto kuljettaa kokijoitaan Ruotsin Lapista Länsi-Siperiaan ja käy siinä välissä ainakin Kittilässä ja Rovaniemellä.

Suomussalmella seitsemättä kertaa järjestettävässä taidetapahtumassa vierailevat muun muassa kirjailija **Rosa Liksom**, trumpettisti **Verner Pohjola** sekä näyttelijät **Hannu-Pekka Björkman**, **Jarkko Lahti** ja **Ella Mettänen**. Ohjaajina paikalla ovat muun muassa **Kristian Smeds** ja **Mikko Roiha**.

- Pohjoisen-teeman kautta Pakko sanoa! -festivaalilla pohditaan pohjoisuutta sekä mielenmaisemana että fyysisenä paikkana historian ja nykypäivän, taiteen, arjen ja ekologian näkökulmista, toteaa festivaalin taiteellinen johtaja **Annuikka Ruuskanen**.
- Myös Suomussalmi mieltyy kuuluvaksi tähän pohjoisen yhteyteen.

Perjantaina 26. syyskuuta Teatteri Retikassa nähdään **Mikko Roihan** ohjaama esitys *Väylä*, joka on **Rosa Liksomin** samannimisestä romaanista sovitettu, Lapin sodan aikainen evakkotarina. Se sijoittuu Torniojokilaaksoon Suomen ja Ruotsin rajan molemmin puolin. Teoksen esittää maan ykköskaartiin noussut näyttelijä **Ella Mettänen**.

Ennen esitystä kirjailija **Rosa Liksom** on toimittaja **Kirsikka Moringin** haastateltavana Pub Jalonraitissa.

Lauantaiaamuna 27. syyskuuta festivaalivieraat kutsutaan taas opastetulle bussiretkelle Suomussalmen kyliin. Tällä kertaa matkustetaan ensin kokemaan Käpylän pellolla sijaitseva ympäristötaideteos *Hiljainen kansa*, jossa tavataan taiteilija **Reijo Kela** – mutta missä merkeissä, se jää yllätykseksi. Yhteisöllisiin retkiin kuuluu jo perinteisesti yhteinen ruokailuhetki, ja nyt tarjolla on kahvia ja särvintä taideteoksen yhteydessä toimivassa Niittykahvilassa.

Bussimatka jatkuu Kiantajärven pohjoispuolta Suomussalmen kirkonkylälle, jonka vaiheikasta historiaa kuullaan oppaan kertomana.

Kirkonkylän Nuorisoseurantalossa koetaan esitys *Sydän, huuda!*

Suomussalmella on harvinainen mahdollisuus nähdä teos, joka antaa äänen Siperian Hanti-Mansiassa asuneelle nenetsikirjailija **Juri Vellalle**. Sen esittävät näyttelijäntaiteen professori **Jarkko Lahti**, viulisti **Tuomas Rounakari** ja harmonikkataiteilija **Antti Paalanen**.

Vahvasti latautuneesta esityksestä on sanottu, ettei voi olla varma, raikuuko tilassa ihmisen, linnun vai soittimen valittava ääni – laulaako lavalta jänis vai kuiskiiko siellä runon mies polvillaan kuin kuutti suolaista laulua.

Lauantain ohjelma jatkuu toisella esitysharvinaisuudella. Teatteri Retikassa on iltaohjelmassa *Lapin faarao*, jonka myötä vietetään lappilaisen taidemaalarin **Reidar Särestöniemen** 100-vuotisjuhlaa. Ohjaaja **Kristian Smeds** ja näyttelijä **Hannu-Pekka Björkman** sekä huippumuusikot trumpettisti **Verner Pohjola** ja pianisti **Kirke Karja** (Viro) valmistavat teoksen kesäkuussa Kittilässä Särestöniemen ateljeekodissa. Esityksen materiaalina on uusia tekstejä ja Särestöniemen omia kirjoituksia sekä teosta varten sävellettyä musiikkia.

Ilta-klubi järjestetään lauantaina Kylpylähotelli Kiannon Kuohujen suuressa salissa, jossa bileet sytyttää Jaakko Laitinen & Väärä Raha -yhtye. Reipashenkinen kokoonpano yhdistää balkanilaisia rytmejä suomalaiseen iskelmään ja lappilaiseen tarinankerrontaan.

Sunnuntaina 28. syyskuuta festivaali päätetään sooloesitysten jännittävään kimaraan, jossa esiintyvät Taideyliopiston Teatterikorkeakoulun neljännen vuosikurssin opiskelijat sekä paikallisen Teatteri Retikan näyttelijät.

- Tuntuu erityisen hienolta, että olemme saaneet ohjelmistoon maan esittävän taiteen kiinnostavimpia tekijöitä esityksineen, toteaa Annukka Ruuskanen.
- Pakko sanoa! -festivaalilla on juuri nyt erityistä merkitystä maan itärajan elinvoimaisuuden vahvistajana. Tapahtuma on tarkoitettu ihan kaikille, ja se haluaa rakentaa kokemusta jokaisen ihmisen merkityksestä oman yhteisönsä osana.

Pakko sanoa! -festivaalin keskeisenä ajatuksena on kutsua kokijansa taiteellisesti mielenkiintoisen kansanteatterin äärelle.

- Tämä on onnistunut hyvin jo järjestetyillä festivaaleilla, ja se on varmastikin lisännyt osallisuuden ja yhteisöllisyyden kokemuksia paikkakunnalla. Taide todistaa elävänsä vahvana myös kasvukeskusten ulkopuolella, arvioi Suomussalmelta kotoisin oleva Ruuskanen.

Festivaalin ohjelmisto täydentyy vielä myöhemmin julkistettavalla nuorille suunnatulla sisällöllä.

FESTIVAALIOHJELMISTO:

Väylä

Sota nuoren naisen silmin

PE 26.9.

Teatteri Retikka klo 19

- Ennen esitystä klo 18–18.45 kirjailija Rosa Liksomia haastattelee toimittaja Kirsikka Moring Pub Jalonraitissa.

Lapin sota on alkamassa. Nuori tyttö kuljettaa lehmiä turvaan Ruotsin puolelle. Pakolaisvirrassa juhlivat kaaos ja kohtuuttomuus. Vaellus tekee luonnonluomat tasavertaiseksi – niin kansat, ihmiset kuin eläimetkin. Samalla se on lupaus aikuiseksi tulemisesta, matkasta sinne, missä on toisenlaista. Kaikessa kukkii Torniojokilaakson murre, ja sen alla kadonneen äidin etsintä.

Mikko Roihan dramatisoimassa ja ohjaamassa *Väylä*-esityksessä sodan olosuhteita käsitellään naisten näkökulmista.

Väylä pohjautuu **Rosa Liksomin** samannimiseen romaaniin, ja sen esittää sukupolvensa merkittävimpiin tekijöihin kuuluva näyttelijä **Ella Mettänen**.

Tuotanto Vapaa Teatteri, Teatteri Jurkka, Lahden Kaupunginteatteri ja Tampereen Työväen Teatteri.

Sydän, huuda!

Ja retki Reijo Kelan Hiljaiselle kansalle

LA 27.9.

Lähtö Teatteri Retikan edestä klo 9

Hiljaisen kansan tapaaminen ja kahvit klo 9.30

Kirkonkylän nuorisoseurantalosta Sydän, huuda -esitys klo 11.30

Opastettu bussiretki lähtee Teatteri Retikan edestä ja suuntaa ensin ympäristötaideteoksen Hiljaisen kansan pariin. Paikalla tavataan taiteilija ja yllätysten mies **Reijo Kela**.

Niittykahvila tarjoaa retkeläisille kahvia ja suolaista piirakkaa.

Matka jatkuu Kiantajärven pohjoispuolta pitkin Suomussalmen Kirkonkylälle ja nuorisoseurantalolle, jossa nähdään riipaisevan koskettava *Sydän, huuda!* -teos.

Esitys antaa äänen Siperiassa asuneelle, edesmenneelle nenetsikirjailija **Juri Vellalle**. Se tiivistää maailman johtajiin pettyneen ihmisen tunteen siitä, kuinka kaikki, mihin on pohjannut, paljastuu hulluudeksi, pahuudeksi ja rikokseksi.

Teoksessa esiintyvät näyttelijäntaiteen professori **Jarkko Lahti**, viulisti **Tuomas Rounakari** ja harmonikkataiteilija **Antti Paalanen**.

Lapin faarao Reidar Särestöniemen 100-vuotisjuhlateos

LA 27.9.
Teatteri Retikka klo 19

*“faaraoiden huumorintajusta
puhutaan yllättävän vähän
se nauru jota he hallitsivat
sitä ei ole kuulunut maailmassa
pitkään aikaan
on ikävä faaraoiden naurua
on ikävä lentäviä kiviä ja suorita mutkia
ja palavaa vettä ja lintuja
jotka synnyttävät eläviä poikasia”*

Reidar Särestöniemi oli taiteilija, joka tunsi ympäröivän luonnon voimat ja värit kuin vertaisensa ja saattoi ne taiteensa kautta muidenkin nähtäviksi. Reidar Särestöniemi tunsi ja näki ja nauroi.

Ohjaaja **Kristian Smeds**, näyttelijä **Hannu-Pekka Björkman**, trumpettisti **Veneri Pohjola** ja pianisti **Kirke Karja** kutsuvat Lapin Faaraon esiin. Reidar Särestöniemen juhluvuonna esitettävä teos punoutuu Särestöniemen omista runoista, uudesta tekstistä, trumpetin tulkitsemasta Lapin Faaraon elämästä ja teosta varten sävelletystä musiikista.

Esityksessä musiikki, runous, puhuttu teksti, kehollinen ilmaisu ja läsnäolo ovat tasaveroisia keskenään. Teos kutsuu yleisönsä faaraoiden naurun lähteille.

Jaakko Laitinen & Väärä Raha Iltaklubilla Pohjoinen kohtaa Balkanin

LA 27.9.
Hotelli Kiannon Kuohujen ravintolasali klo 21.30

Jaakko Laitinen & Väärä Raha on vuodesta 2009 musiikin ystäviä ja elämän rakastajia villinnyt Lapland–Balkan-orkesteri. Sen musiikissa lyövät kättä monenlaiset elementit pääraaka-aineina Balkanin säpäkät rytmit ja vanha suomalainen iskelmä. Musiikilliseen

maustehyllyyn on vuosien varrella sattunut vaikutteita niin Gruusiasta, Turkista, Lähi-Idästä kuin Kreikastakin. Laitisen sanoitukset kunnioittavat suomalaisen iskelmän parhaimpia perinteitä venyttäen ilmaisua uusille vesille – aiheiden skaala paukkuu perinteisistä lemmenlauluista tietoisuuden ja todellisuuden olemuksen kiperiin pohdintoihin ja pimeään pullon etsintään Peräpohjolan yössä.

Tervetuloa tanssimaan tai menoa ihmettelemään hotellin perinteikkääseen saliin!

Teatterikorkeakoululaiset kohtaavat Retikan Rohkeat **Yksin lavalla on kuningaslaji**

SU 28.9.

Teatteri Retikka klo 11

Näyttämön haltuunotto yksin on teatterin tekemisen suurimpia haasteita. Taideyliopiston Teatterikorkeakoulun neljännen vuosikurssin oppilaat ovat harjoitelleet professori **Elina Knihtilän** ja **Laura Sipilän** ohjauksessa itse valitsemansa ja sovittamansa monologit suomalaisten kirjailijoiden, kuten **Tuuve Aron, Antti Leikaksen ja Harry Salmenniemen** teoksista.

Paikallisen Teatteri Retikan näyttelijät astuvat ammattiin valmistuvien näyttelijäopiskelijoiden kanssa samalle lavalle omine teksteineen. Hienossa kokonaisuudessa nähdään teatterikorkeakoululaiset **Elina Kanerva, Mikael Karvia, Väinö Lehtinen, Miriam Mekhane ja Iina Nyländen** sekä suomussalmelaisia näyttelijöitä.

Tule kannustamaan kaikkia rohkeita sooloesityksiin heittäytyviä!
Internet-sivut päivittyvät ohjelmiston julkistuspäivänä 5.5.2025 ja lipunmyynti alkaa **maanantaina 5. toukokuuta nettiosoitteessa: verkkokauppa.suomussalmi.fi**

Lisätietoja:

Taiteellinen johtaja:
Annukka Ruuskanen annukka@tnl.fi 050 540 3802

Tuottaja ja medialippuvaraukset:
Päivi Hämäläinen paivi@tnl.fi 0400 361234

[Kuvapankki](#)